

Beslisnota voor het College van B&W

Onderwerp: Robuust sociaal team en stevige sociale basis

Collegedatum: 20-05-2025

Voorgesteld besluit

het College van B&W besluit:

1. In te stemmen met bestedingsplan Robuuste toegang;
2. Het financieel effect van dit bestedingsplan te verwerken in de Perspectiefnota 2025 (over de jaren heen budgetneutraal);
3. In te stemmen met de inzet van Buurtgezinnen vanaf 1-1-2026 tot 31-12-2027;
4. In te stemmen met de inzet van POH (Praktijkondersteuner Huisartsen) binnen het sociaal team;
5. De informatienota voor de Gemeenteraad over de Robuuste toegang vast te stellen.

Aanleiding

In de hervormingsagenda jeugd is besloten dat een gemeente moet beschikken per 2026 over een robuust sociaal team en een stevig voorliggend veld (sterke sociale basis). Om dit te bereiken is het nodig het voorliggend veld en het sociaal team te verstevigen. Verder is er afgelopen jaar een intern onderzoek gedaan naar het sociaal team. Daaruit komt de noodzaak om op een aantal onderdelen te verbeteren. Daarom is er een bestedingsplan opgesteld zodat het sociaal team robuust en toekomst gericht kan worden.

Door deze aanpassing wordt het vaker mogelijk om ondersteuningsvragen in het voorliggend veld of door het sociaal team op te laten pakken. Dit zorgt voor minder verwijzingen naar individuele dure maatwerkvoorzieningen en voor een toegankelijk aanbod voor inwoners waar eenvoudiger gebruik van gemaakt kan worden. Ook sturen we op deze wijze op meer gebruik maken van ervaringsdeskundigheid en lotgenoten kennis en kracht.

Op een aantal onderdelen voldoen we in Wijchen al aan de hervormingsagenda jeugd. Zo hebben we schoolmaatschappelijk werk in dienst van de gemeente. Deze bieden groepsaanbod en kortdurende ondersteuning aan leerlingen.

In dit voorstel gaan we in op de onderdelen die we willen toevoegen of aanpassen. Ook maken we al gebruik van specialistische ondersteuning jeugd GGZ. In dit voorstel breiden we dit specifieke onderdeel uit en voegen het toe aan het sociaal team.

Naast de hierboven beschreven ontwikkelingen volgt er nog een verder uitwerking van de totale doorontwikkeling van het (robuuste) sociale team en de sterke sociale basis (stevig voorliggend veld). Deze uitwerking is een vervolg op de in deze nota gevraagde besluiten en zal hierop gaan aansluiten en voortborduren.

Buurtgezinnen

Vanaf 2020 zijn verschillende gemeenten binnen de regio Rijk van Nijmegen gestart met de proeftuin Buurtgezinnen. De gemeente Wijchen heeft destijds besloten om een

soortgelijke aanpak op te zetten via stichting MeerVoormekaar. Via de Gezinnen voor elkaar' van MeerVoormekaar worden gezinnen met lichte opvoedvragen gekoppeld aan steungezinnen.

Buurtgezinnen is in de regio heel succesvol. Ze dragen aantoonbaar bij aan het voorkomen van het inzetten van zware zorg. Daarom wordt voorgesteld om ook in Wijchen de proeftuin Buurtgezinnen op te starten. Buurtgezinnen koppelt vraaggezinnen die tijdelijk behoefte hebben aan steun, aan vrijwillige steungezinnen uit de buurt. Op een laagdrempelige, gelijkwaardige en toegankelijke manier krijgen kinderen aandacht en ondersteuning, terwijl ouders even worden ontlast. Gezinnen zijn hierdoor minder afhankelijk van professionele zorg.

We gaan de effectiviteit van zowel 'Gezinnen voor elkaar' als Buurtgezinnen bekijken. Hierbij kijken we of het naast elkaar kan functioneren, of dat we afscheid nemen van 'Gezinnen voor elkaar' van MeerVoormekaar.

Buurtgezinnen start in de vorm van een proeftuin van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2027. Na 2 jaar wordt het geëvalueerd om verbeteringen toe te passen. Doel is wel om Buurtgezinnen structureel in te zetten. De evaluatie koppelen we terug in de monitoring rapportage.

- Eerste jaar (2026): De coördinator Buurtgezinnen.nl zal zich richten op het bekendmaken van Buurtgezinnen in Wijchen en zal 10 koppelingen realiseren. Een koppeling verwijst naar een match tussen een vraaggezin en een steungezin.
- Tweede jaar (2027): De coördinator zal de bestaande koppelingen onderhouden en daarnaast 10 tot 15 nieuwe koppelingen tot stand brengen.

De coördinator zal in het eerste jaar voor 10 uur per week beschikbaar zijn en in het tweede jaar voor 12 uur per week om Buurtgezinnen in Wijchen verder te ontwikkelen en te ondersteunen.

POH

Sinds 2017 zetten hebben we de SOJ (Specialistische ondersteuner jeugd) van Karakter in Wijchen. In plaats van de SOJ willen we POH (praktijkondersteuner huisartsen) in gaan zetten als onderdeel van het sociaal team.

Het doel is dat de huisartsen meer gebruik kunnen maken van de POH. We zien een toename aan vragen vanuit de huisartsen. Om aan deze toenemende vraag te kunnen voldoen kunnen we met een POH meer uren beschikbaar stellen.

Door de POH onderdeel te maken van het sociaal team zal er meer verbondenheid zijn met het sociaal team. We zien dat het sociaal team nu maar beperkt gebruik maakt van de SOJ. Door ze te positioneren bij het sociaal team met meer uren kunnen ze meer vragen vanuit het sociaal team oppakken.

De POH gaat voorliggend kortdurende ondersteuning bieden zodat de inzet van GGZ niet meer nodig is. Dit zal leiden tot een kostenbesparing bij de GGZ.

GEM

Eind 2023 is het regioprogramma jeugd in Wijchen vastgesteld. Met het regioprogramma worden complexe opgaven uit de hervormingsagenda regionaal opgepakt. Het Ecosysteem Mentale Gezondheid (GEM) is één van deze opgaven. In Wijchen zijn we op 26 september 2024 gestart met een lokaal ontwikkelatelier. Hierin wordt met partners zoals GGD, onderwijs, huisartsen en welzijn gewerkt aan het systeem rondom jeugdigen om deze duurzaam te versterken. Het lokale ontwikkelatelier wordt vanuit het regioprogramma jeugd bekostigd (opgave 2), de interventies die uit dit ontwikkelatelier voortkomen niet. Hiervoor willen we een budget reserveren zodat we kunnen starten met

interventies die inspelen op huidige ontwikkelingen en behoeften, waarbij we het systeem van de jeugdigen in Wijchen versterken rondom mentale gezondheid.

Op 8 mei zal er een gesprek plaatsvinden met lokale jongeren (12-18) om te horen wat hen zou kunnen helpen of dingen die zij hebben gemist rondom (het versterken van) hun mentale gezondheid. Zo hopen we aanbod te creëren dat ook daadwerkelijk past bij de behoefte van de jongeren in het kader van duurzaamheid en continuïteit. (Voor jongeren en door jongeren).

Ouderschapsbemiddeling

In de zomer van 2021 is het regionale plan aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 'Samen voor een thuis zonder geweld' vastgesteld door alle 15 gemeenten in Gelderland-Zuid. Ze committeren zich hiermee aan het gezamenlijk aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling. Als onderdeel van dit plan wordt via Sterker Sociaal Werk ouderschapsbemiddeling ingezet. Ouderschapsbemiddeling richt zich op bemiddeling tussen ouders met (complexe) scheidingsproblematiek met als doel een ouderschapsreorganisatie in het belang van het kind.

Robuust sociaal team

In de hervormingsagenda jeugd wordt bij wet verplicht een lokaal robuust sociaal team in te richten. Dit houdt in dat het sociaal team naast indiceren ook zelf ondersteuning zal geven.

In 2025 wordt er gewerkt aan een implementatieplan om tot dit robuuste team te komen. Het implementatieplan voor het robuuste sociaal team zal de tweede helft van 2025 afgerond worden. We zullen hier concretere uitleg over geven in de 2de informatie nota sociaal domein die u in Q4 ontvangt.

Met dit gevraagde besluit willen we middelen beschikbaar stellen om ruimte te creëren in het sociaal team voor deze implementatie. Op de lange termijn zal het robuuste team zorgen voor een vermindering van geïndiceerde jeugdzorg. Hiervoor hebben we in de begroting een bezuinigingstaak van 10% per jaar doorgevoerd bij begeleiding vanaf 2026.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
19-12-2023	Regioprogramma Jeugd 2023-2028 (Z/23/140751)

Gewenst resultaat

Sterke sociale basis waar inwoners gebruik van kunnen maken waardoor professionele zorg minder nodig is.

Robuust sociaal team dat zelf ondersteuningsvragen kan oppakken zonder inzet van geïndiceerde zorg.

Argumenten

- 1.1 *Het is in lijn met beoogde inzet van Hervormingsagenda en het Regioprogramma jeugd*

Het preventieve karakter van Buurtgezinnen, GEM, POH en Robuuste sociale team passen binnen de doelstellingen van de Hervormingsagenda Jeugd en het

Regioprogramma Jeugd. Deze programma's hebben als doel om te voorkomen dat kinderen in zwaardere zorgtrajecten terechtkomen.

- 1.2 *De inzet van robuust sociaal team zorgt voor minder maatwerk*
Doordat het sociale team zelf ondersteuningsvragen kan oppakken wordt verwacht dat er minder maatwerk begeleiding nodig zal zijn. Dat moet leiden tot een kostenbesparing.
- 1.3 *Inwoners hebben meer regie doordat ze zelfstandig gebruik kunnen maken van de onderdelen van robuuste toegang*
Inwoners zijn minder afhankelijkheid van professionele ondersteuning. Het zorgt daarnaast voor een vermindering van bureaucratie omdat voor de inzet van de onderdelen van de robuuste toegang geen indicatie nodig is.

Buurtgezinnen

- 3.1 *Buurtgezinnen is een vorm van ondersteuning binnen de eigen omgeving, en draagt bij aan het vergroten van het netwerk en de eigen kracht van gezinnen.*
Buurtgezinnen werkt binnen de directe leefomgeving van gezinnen, waardoor het helpt bij het opbouwen van een sterker sociaal netwerk. Dit vergroot de eigen kracht van ouders en kinderen en maakt hen minder afhankelijk van externe hulpverlening.
- 3.2 *Buurtgezinnen voorkomt de inzet van geïndiceerde zorg voor kinderen.*
Door vroegtijdige hulp te bieden, kan Buurtgezinnen dure zorg, zoals gespecialiseerde jeugdzorg en intensieve begeleiding, voorkomen. Dit zorgt niet alleen voor kostenbesparing, maar ook voor betere, meer natuurlijke ondersteuning voor kinderen en hun families. Met de inzet van Buurtgezinnen voldoet de gemeente jeugdhulp met verblijf op het voorkomen van uithuisplaatsingen onder te noemer: "Zo veel mogelijk thuis"
- 3.3 *Uit diverse effectrapportages blijkt dat de inzet van Buurtgezinnen een besparing oplevert*
De inzet van Buurtgezinnen is een preventieve vorm van ondersteuning. Op voorhand is de precieze besparing niet vast te stellen, maar bij andere gemeenten heeft Buurtgezinnen een besparing opgeleverd doordat geïndiceerde jeugdhulp voorkomen werd. Zie bijlage 3 voor de meest recente effectrapportage van Buurtgezinnen. Buurtgezinnen pakt complexere problematiek op dan 'Gezinnen voor elkaar' van MeerVoormekaar. Omdat in Wijchen nu al 'Gezinnen voor elkaar' actief is, is de besparing moeilijk in te schatten. We nemen de besparing die het op gaat leveren in de toekomst mee.
- 3.4 *Buurtgezinnen is gericht op preventie en het opbouwen van langdurige en continue relaties tussen steun- en vraaggezinnen.*
Veel soortgelijke initiatieven zijn gericht op kortdurende hulp, bijvoorbeeld ter tijdelijke ontlasting van een gezin. Continue en laagdrempelige ondersteuning in de omgeving van het vraaggezin kan helpen structurele veranderingen in het gezin te bewerkstelligen.

POH

- 4.1 *POH levert een besparing op*
In Wijchen is de afgelopen jaren SOJ vanuit Karakter ingezet. Door inzet van POH kunnen we meer uren inzetten. Hierdoor is er meer uur beschikbaar om de

samenwerking met de huisartsen te versterken. POH kan laagdrempelig vragen oppakken waardoor minder professionele ondersteuning nodig is.

- 4.2 *Huisartsen en het sociaal team kunnen meer gebruik maken van de ondersteuning*
Doordat de POH meer uren beschikbaar is kunnen er meer vragen vanuit de huisartsen opgepakt worden. Hiermee kunnen we voldoen aan de toenemende vraag die er nu is. Voor het sociaal team wordt het ook mogelijk om er meer gebruik van te maken. Daarnaast zal de POH meer verbonden zijn met het sociaal team.

Tegenargumenten en risico's

- 1.1 *Preventieve initiatieven, zoals GEM, leveren niet altijd direct meetbare resultaten op, waardoor het moeilijk is om de effectiviteit ervan te beoordelen.*
- 1.2 *Inzet van robuust sociaal team moet op termijn zorgen voor een verlaging geïndiceerde jeugdzorg*
In de begroting is al rekening gehouden met een 10% verlaging van begeleiding vanaf 2026. We weten niet zeker of dit in 2025 al haalbaar is omdat we nog moeten implementeren en het een inschatting betreft.
- 1.3 *Werkdruk op het sociale team wordt verhoogd*
De vraag is of de verhoging van de formatie voldoende is voor het sociaal team om de ondersteuningsvragen op te pakken. Als de vragen bij het sociaal team voor ondersteuning toenemen, nemen we aan dat geïndiceerde jeugdzorg verder afneemt. Waar mogelijk zetten we de afname van geïndiceerde jeugdzorg (hoger dan de 10% waar al in begroting rekening mee is gehouden) in voor extra formatie van het robuuste sociale team.
- 3.1 *Niet alle situaties kunnen door Buurtgezinnen worden voorkomen, waarbij professionele interventie ook noodzakelijk is.*
Buurtgezinnen is niet bedoeld als vervanging voor professionele hulp, maar als aanvulling. Door vroegtijdig laagdrempelige steun te bieden, kunnen juist de situaties die anders zouden escaleren, worden voorkomen. Dit heeft bewezen een positief effect op zowel de betrokken gezinnen als de kostenbesparingen binnen de gemeente.
- 3.2 *Het inzetten van Buurtgezinnen geeft geen garantie dat de inzet van gespecialiseerde zorg op een later moment niet alsnog noodzakelijk is.*
De ervaring uit andere gemeenten laat zien dat Buurtgezinnen daadwerkelijk bijdraagt aan het verminderen van de vraag naar gespecialiseerde jeugdzorg. De besparingen zijn meetbaar, zoals blijkt uit de gegevens die door diverse gemeentes aangeleverd zijn (zie bijlage 3).

Financiële gevolgen

Bestedingsplan robuuste toegang

In het bestedingsplan robuuste toegang zetten we de onderdelen Buurtgezinnen, POH, Ouderschapsbemiddeling, GEM in. Daarnaast reserveren we middelen voor de opstart van het robuust sociaal team. Alle onderdelen in het bestedingsplan worden gedekt uit bestaande middelen.

Buurtgezinnen

De totale kosten van Buurtgezinnen worden gedekt vanuit bestaande budgetten.

POH

De middelen die nu worden ingezet voor de SOJ worden vanaf 2026 ingezet voor POH. Op dit moment heeft de SOJ 20 uur per week. Door het in dienst nemen van de POH kunnen we 58 uur per week in zetten (consulent dienstverlening / POH-Jeugd (schaal 9 functie; HBO+ /SKJ-geregistreerd jeugdhulpverlener).

Ouderschapsbemiddeling

We verlengen de ouderschapsbemiddeling die tot halverwege 2025 vanuit de NPO middelen worden bekostigd.

GEM

Voor GEM reserveren we middelen voor de inzet van interventies. Deze zullen vanaf Q3/Q4 2025 nodig zijn. Daarom reserveren we in 2025 €12.500, en vanaf 2026 en verder €25.000.

Robuust sociaal team

Restant hervormingsagenda middelen (zie tabel hieronder) zetten we in voor de opstart van een robuust sociaal team. Dit levert extra formatie op voor 3,5 jaar. Middelen die vanuit het Rijk mogelijk nog beschikbaar worden gesteld voor Jeugdhulp zullen we nodig hebben om het robuust sociaal team goed neer te zetten.

Meerjarig zal deze inzet zorgen voor een verlaging van maatwerk begeleiding. Hier is in de meerjarige begroting al rekening gehouden door een 10% verlaging vanaf 2026. Verdere verlaging zal gebruikt worden voor voortzetting van de extra formatie.

Bestedingsplan Robuuste toegang 2025

Bestedingsplan Robuuste toegang 2025	2025	2026	2027	2028	2029
Buurtgezinnen, POH, complexe scheidingen, ecosysteem mentale gezondheid en formatie sociaal team	€ 87.500	€ 410.841	€ 414.285	€ 401.920	€ 279.335

Dekking	2025	2026	2027	2028	2029
Flexibele schil sociaal team, SOJ Karakter, budget MST* en middelen lokale aanpak hervormingsagenda	€ 596.500	€ 243.135	€ 247.869	€ 252.535	€ 253.842

Verschil dekking versus bestedingsplan € 509.000 € -167.706 € -166.416 € -149.385 € -25.493

Incidenteel beschikbare middelen HVA lokale aanpak verschuiven in de Perspectiefnota 2025 conform Bestedingsplan Robuuste toegang	2025	2026	2027	2028	2029
Vrijval incidenteel	€ 509.000	€ -	€ -	€ -	€ -
raming benodigde dekking conform bestedingsplan Robuuste toegang 2025	€ -	€ -167.706	€ -166.416	€ -149.385	€ -25.493
Verwerken in Perspectiefnota 2025	€ 509.000	€ -167.706	€ -166.416	€ -149.385	€ -25.493

Verschil dekking versus bestedingsplan bij conform besluit Perspectiefnota 2025 € - € - € - € - € -

*MST (Multi Systeem Therapie) is een zorgproduct die ruim begroot is. De verwachting is dat door de inzet van de onderdelen in het bestedingsplan MST minder ingezet hoeft te worden. We verschuiven de middelen daarom naar de inzet zoals benoemd in dit voorstel.

Over de jaren heen is dit voorstel budgetneutraal. De financiële effecten van dit voorstel melden we aan in de Perspectiefnota 2025. Voorliggend besluit heeft *geen* begrotingswijziging tot gevolg.

Communicatie

Met de aanbieder van de huidige SOJ hebben we al besproken dat we stoppen met het contract.

Met MeerVoormekaar is de inzet van Buurtgezinnen al besproken en is aangegeven dat we een effectiviteit meting gaan doen op het onderdeel 'Gezinnen voor elkaar'.

Uitvoering of Vervolgstappen

Bij goed keuring van het gevraagde besluit zullen we de onderdelen verder uitwerken naar uitvoering en implementatie. We zullen de voortgang hierover delen met college en raad via de halfjaarlijkse informatie nota sociaal domein en het monitor verslag.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Voorstel advies

Beleidsadviseur Jeugd
Strategisch adviseur sociaal domein
Financieel adviseur

Openbaar

Zaaknummer: Z/25/299103

Algemeen juridische zaken

Bijlagen

1. Voorstel buurtgezinnen proeftuin Wijchen
2. Factsheet Buurtgezinnen
3. Begroting buurtgezinnen Proeftuin Wijchen
4. Half jaarrapportage ouderschapsbemiddeling